

การเรียนการสอนแบบออนไลน์ในการศึกษาพยาบาล ภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19

พิเชษฐ แซ่โซ้ว, พย.ม.¹

ชูศักดิ์ ยืนนาน, ประ.ด.²

นัฐิยา เพียรสูงเนิน, พย.ม.³

(วันที่ส่งบทความ: 29 เมษายน 2563; วันที่แก้ไข: 11 กรกฎาคม 2563; วันที่ตอบรับ: 10 สิงหาคม 2563)

บทคัดย่อ

การจัดการศึกษาทางการพยาบาลระหว่างการระบาดของ COVID-19 ต้องใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ซึ่งวิธีการเรียนรู้ออนไลน์เต็มรูปแบบได้ริเริ่มขึ้นเพื่อตอบสนองต่อมาตรการทางสังคมที่มุ่งลดการแพร่กระจายของเชื้อ วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกได้ปรับการจัดการเรียนการสอน และได้เลือกแอปพลิเคชันออนไลน์ที่เหมาะสมเพื่อดำเนินการสอนและการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ออนไลน์คือเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียน และเพื่อพัฒนาทักษะการพยาบาลของผู้เรียนเพื่อให้บรรลุมาตรฐานและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรการพยาบาล อาจารย์และผู้เรียนจะต้องมีข้อตกลงร่วมกันในแผนการสอนอย่างเป็นระบบ การเริ่มต้นห้องเรียนออนไลน์ต้องมีการวางแผนที่เหมาะสม เช่น การเตรียมอาจารย์ผู้สอน ผู้เรียน อุปกรณ์และการทำงานที่เหมาะสม การเลือกหลักสูตร วิธีการสอน และกระบวนการสอนออนไลน์ ควรพิจารณาความสามารถของผู้เรียนในการเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ออนไลน์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่แนวทางการเรียนรู้ออนไลน์ในการศึกษาการพยาบาลในช่วงการระบาดของ COVID-19 เนื้อหาประกอบด้วยผลกระทบต่อระบบการศึกษาพยาบาล กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนพยาบาล การเตรียมความพร้อมสำหรับสถาบันการศึกษา ด้านผู้สอน และด้านผู้เรียน โปรแกรมที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ ประโยชน์ และข้อจำกัดของการเรียนออนไลน์ และการประเมินตามสภาพจริงในการเรียนแบบออนไลน์

คำสำคัญ: COVID-19, เรียนออนไลน์, พยาบาล

¹ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสายบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสายบุรี เชียงใหม่ สถาบันพระบรมราชชนก

² วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสายบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสายบุรี เชียงใหม่ สถาบันพระบรมราชชนก

³ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสายบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสายบุรี นครราชสีมา สถาบันพระบรมราชชนก

³ Corresponding author: นัฐิยา เพียรสูงเนิน, E-mail: nuttiya@knc.ac.th

Learning and Teaching Online in Nursing Education During the COVID-19 Pandemic

Pishet Sasow, M.N.S.¹

Choosak Yuennan, Ph.D.²

Nattiya Peansungnern, M.N.S.³

(Received: April 29th, 2020; Revised: July 11th, 2020; Accepted: August 10th, 2020)

Abstract

Nursing education management during the outbreak of COVID-19 requires a completely online learning method. Fully online learning methods have been initiated in response to social distancing measures that aim to reduce the spread of the disease. Nursing colleges, under the Praboromajanok Institute, has adapted their learning management and has chosen proper online applications to conduct teaching and learning, both in the theory sessions and nursing practice. The purpose of online learning is to assist the students to participate in classroom activities and to develop their nursing skills to achieve the standards and learning objectives of the Nursing curriculum. Teachers and students must have a mutual agreement on a systematic teaching plan. Initiating online classrooms must have proper planning which includes preparation for instructors, learners, equipment, and proper applications. Course selection, methods, and the process of online teaching should take into consideration the ability of the students to participate in online learning. The purpose of this article is to disseminate the guidelines for online learning in nursing education during the COVID-19 pandemic. The content includes a summary of the impacts on the nursing education system, teaching strategies in nursing, preparing education institutions both instructor and learners, online learning programs, as well as the benefits and limitations of online learning, and authentic assessments of online learning.

Keywords: COVID-19, online learning, nursing

---

¹Instructor, Senior Professional Level, Boromarajonani College of Nursing, Chiang Mai, Praboromarajchanok Institute

²Registered Nurse, Senior Professional Level, Boromarajonani College of Nursing, Chiang Mai, Praboromarajchanok Institute

³Registered Nurse, Senior Professional Level, Boromarajonani College of Nursing, Nakhon Ratchasima, Praboromarajchanok Institute

³Corresponding author: Nattiya Peansungnern, E-mail: nuttiya@knc.ac.th

บทนำ

การระบาดของเชื้อโรค COVID-19 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของประชาชนทั่วโลก โดยประเทศจีนแจ้งต่อองค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO]) ตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2019 ว่าพบผู้ป่วยโรคปอดอักเสบจำนวนมาก ที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสที่ไม่ทราบสายพันธุ์ในหัวฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ภาคกลางของจีน ไวรัสชนิดใหม่นี้มีชื่อปัจจุบันคือ ไวรัสโคโรนา 2019 (Corona virus disease of 2019 [COVID-19]) สามารถทำให้เกิดโรกระบบทางเดินหายใจในมนุษย์และทำให้เสียชีวิตได้ในรายงาน ณ วันที่ 30 มกราคม 2020 พบจำนวนผู้เสียชีวิต 170 รายและพบการติดเชื้อเพิ่มขึ้นใน 18 ประเทศทั่วโลก (Burki, 2020) ในวันที่ 11 มีนาคม 2563 WHO ได้ยกระดับความรุนแรงให้ COVID-19 เป็นโรคติดต่อที่มีการแพร่ระบาดไปทั่วโลก (Roxby, 2020) รายงาน ณ วันที่ 9 เมษายน 2563 พบผู้ติดเชื้อ 1,436,198 ราย เสียชีวิต 85,522 ราย (WHO, 2020) ส่วนในประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อ 2,931 ราย เสียชีวิต 52 ราย (กรมควบคุมโรค, 2563) การระบาดนี้ส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้างในหลาย ๆ ด้าน รวมทั้งด้านการศึกษาและการสาธารณสุข

การแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 เกิดขึ้นได้จากการใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อน้อยกว่า 1-2 เมตร มีการสัมผัสละอองฝอย น้ำลาย เสมหะ การไอจามใส่กัน หรือสัมผัสพื้นผิวสิ่งของที่ปนเปื้อนเชื้อโรคแล้วเอาเข้าปาก จมูกหรือตาของตนเอง (Centers for Disease Control and Prevention, 2020) ทำให้ต้องมีการกำหนดมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อ เช่น การล้างมือบ่อย ๆ ด้วยสบู่ นานอย่างน้อย 20 วินาที หลีกเลี่ยงการสัมผัสดวงตา จมูก และปาก ใส่หน้ากากป้องกันและงดกิจกรรมร่วมกันของคนจำนวนมาก รักษาระยะห่างทางสังคม (Social distancing) โดยอยู่ห่างจากคนอื่นอย่างน้อย 2 เมตร และแนะนำให้ติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นด้วยระบบออนไลน์ ทำงานจากบ้าน เป็นต้น (กรมอนามัย, 2563) เพื่อเป็นการควบคุมการระบาดของโรคในประเทศไทยคณะรัฐมนตรีมีมติสั่งปิดสถาบันการศึกษาและให้ปรับการเรียนการสอนเป็นทางออนไลน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ต่อมารัฐบาลไทยได้ประกาศใช้ พ.ร.ก. ฉุกเฉิน ในระหว่างวันที่ 26 มี.ค. – 30 เม.ย. 2563 เพื่อยกระดับในการดำเนินการควบคุมการแพร่ระบาด (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2563) ส่งผลให้ระบบการศึกษาของไทยต้องเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ (Online learning) อย่างเต็มรูปแบบ

การเรียนออนไลน์เป็นการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีมาช่วยในการสอนและการเรียนสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองเป็นการเรียนเนื้อหาจากสื่อการเรียนด้วยการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต โดยผู้เรียนสามารถเลือกเนื้อหาและกำหนดเวลาเรียนได้ด้วยตนเอง ส่วนผู้สอนมีหน้าที่ออกแบบการเรียนรู้ จัดเตรียมสื่อและกิจกรรมการเรียนไม่ต้องแสดงบทบาทผู้สอนในขณะที่ผู้เรียนกำลังเรียน และ 2) ผู้เรียนเรียนจากผู้สอนแบบออนไลน์โดยผู้สอนสอนเนื้อหาแสดงสื่อการเรียนโดยใช้การสื่อสารทางระบบอินเทอร์เน็ตและการประเมินผลการเรียนในระบบออนไลน์ โดยไม่ได้เผชิญหน้ากับผู้เรียนแต่ยังคงมีปฏิสัมพันธ์แบบทันทีทันใด เช่น ห้องสนทนา (Chat room) การประชุมทางไกลผ่านระบบวิดีโอ (Video conference) เป็นต้น ทั้งนี้ผู้สอนเป็นส่วนสำคัญในการสอนออนไลน์รูปแบบที่ 2 นี้อย่างมาก (ฐาปนีย์ ธรรมเมธา, 2557) การจัดการเรียนออนไลน์สามารถทำได้หลายวิธี เช่น กาญจนา รัตนธีรวิเชียร (2555)

ได้พัฒนาบทเรียนออนไลน์วิชาอัลกอริทึมเบื้องต้น เรื่องการเขียนผังงาน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง และนิลนุท ทองชัย (2556) ได้ประยุกต์ใช้สื่อการเรียนออนไลน์ เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับวิทยาการคอมพิวเตอร์

จากสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 ทำให้ผู้เรียนมีความจำเป็นต้องรักษาระยะห่างทางสังคม จึงต้องเดินทางกลับภูมิลำเนาในระหว่างที่ยังมีการเรียนการสอนอยู่ วิทยาลัยพยาบาลจึงพิจารณาปรับการเรียนการสอนเป็นแบบการเรียนออนไลน์ซึ่งสามารถชดเชยการเรียนในชั้นเรียนปกติได้ ซึ่งวิธีการเรียนนั้นประกอบด้วย ผู้สอน และผู้เรียน มีการเข้าสอนและเรียนตามเวลาที่กำหนดไว้พร้อม ๆ กันทุกคน กิจกรรมการเรียนการสอนได้รับการจัดการจากผู้สอน และวิธีการออนไลน์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

ผลกระทบต่อระบบการศึกษาพยาบาล

ผู้เรียนมากกว่า 850 ล้านคนทั่วโลกได้รับผลกระทบจากการปิดสถาบันการศึกษาเนื่องจากการระบาดของ COVID-19 (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2020) ทำให้มีการเรียนการสอนระบบออนไลน์เพื่อให้การศึกษาดำเนินการต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ระบบการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เป็นวิชาชีพที่มีการเรียนการสอนทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ 6 ด้าน ที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสาขาพยาบาลศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ไว้ดังนี้คือ 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพจากการประกาศปิดสถาบันการศึกษาทำให้การสอนในชั้นเรียนและการฝึกปฏิบัติของทุกรายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตต้องเปลี่ยนไปเป็นการเรียนแบบออนไลน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcome) ข้อที่ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ข้อที่ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ ข้อที่ 6) ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพซึ่งภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ นับว่าเป็นโจทย์ที่ท้าทายระบบการศึกษาของสถาบันการพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ที่จะจัดการเรียนการสอนอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามความต้องการของหลักสูตร

การเรียนการสอนพยาบาลในสถานการณ์ระบาดของโรค COVID-19

องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการจัดเรียนการสอนออนไลน์คือความพร้อมของสถาบันการศึกษา การเตรียมผู้สอน และผู้เรียนให้สามารถใช้ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ และการประเมินการเรียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผล มีการเตรียมความพร้อมสำหรับสนับสนุนการเรียนการสอนพยาบาลอย่างครบถ้วน

การเตรียมความพร้อมสำหรับสถาบันการศึกษา

การเตรียมความพร้อมสำหรับสถานศึกษาพยาบาลในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ โดยมีการเตรียมรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน (กรณีดา ทาระหอม, 2562) ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นปฏิบัติและ 3) ขั้นประเมินผล ดังที่ภาณุวัฒน์ วรพิทย์เบญจา, จำรัสกลิ่นหนู, และณรงค์ศักดิ์ ศรีสม (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาแอปพลิเคชันการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเสมือนจริงบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ สำหรับกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการดังกล่าวเพื่อแก้ปัญหาข้อจำกัดของระบบบริหารจัดการเรียนการสอน โดยสามารถใช้สมาร์ตโฟนหรือแท็บเล็ตในการเรียนได้ สำหรับสถานศึกษาพยาบาลได้มีการสำรวจเบื้องต้นพบว่าผู้เรียนในสถานศึกษาพยาบาลนั้นส่วนใหญ่มิมีสมาร์ตโฟนใช้ ในขั้นปฏิบัตินั้นผู้เรียนสามารถใช้อุปกรณ์เคลื่อนที่ในการเรียนออนไลน์ได้ การทบทวนเนื้อหาวิชาเรียน ช่วยให้นักเรียนเข้าใจและสามารถจดจำเนื้อหาวิชาเรียนได้ดียิ่งขึ้น และยึดหลักการประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์

จากการสรุปปัญหาการใช้งานจริงของผู้เรียนพบว่าการเรียนแบบออนไลน์ มีความต้องการแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียน เช่น ระบบสืบค้นด้วยอินเทอร์เน็ต ฐานข้อมูลวิชาการต่าง ๆ และห้องสมุดออนไลน์ ทั้งนี้ UNESCO (2020) แนะนำโปรแกรมและแพลตฟอร์มที่มีความเหมาะสมกับการเรียน รองรับการสื่อสารผ่านวิดีโอ คือ ไลน์ (Line) ชูม (Zoom) กูเกิ้ลมีต (Google Meet) และกูเกิ้ลคลาสรูม (Google Classroom) ซึ่งสนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันจัดตารางเรียน กำหนดวิธีวัดประเมินผลในระบบออนไลน์ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสอบเก็บคะแนน การสอบวัดผลตลอดจนสนับสนุนผู้สอนทำการสอนจากบ้าน (Teaching from home) อีกด้วย

การเตรียมความพร้อมด้านผู้สอน

การเรียนออนไลน์มีความแตกต่างจากการเรียนในชั้นเรียนในเรื่องบรรยากาศ ลักษณะการสอน และทักษะของผู้สอน ผู้เขียนได้ใช้แนวคิดของ Hampel and Sticker (2005) ที่เสนอแผนภูมิพีระมิดที่แสดงทักษะ 7 ระดับ อธิบายการเตรียมความพร้อมของผู้สอนออนไลน์ดังในแผนภาพ ที่ 1

ภาพที่ 1 แผนภูมิพีระมิด

(ที่มา: Hampel & Sticker, 2005, p.317)

- 1) ความรู้พื้นฐานทางด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนออนไลน์ เช่น ความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์ทั่วไป โปรแกรมการพิมพ์งาน การนำเสนองาน การใช้อินเทอร์เน็ต
  - 2) ความรู้ด้านการใช้โปรแกรม ผู้สอนต้องมีทักษะในการใช้โปรแกรมเพื่อการสอนออนไลน์ที่หลากหลาย เช่น ไลน์ ชุม ภูเก็ตมีด และภูเก็ต คลาสรูม อย่างคล่องแคล่วและสามารถใช้งานได้มากกว่าหนึ่งโปรแกรม เนื่องจากการสอนบางครั้งอาจต้องใช้หลาย ๆ โปรแกรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้
  - 3) การจัดการกับข้อจำกัดและความเป็นไปได้ของสื่อที่ใช้ ผู้สอนต้องเตรียมเนื้อหาและสื่อให้เหมาะกับโปรแกรมที่ใช้สอนออนไลน์ และรองรับอุปกรณ์ที่ผู้เรียนมี ผู้ที่ใช้สมาร์ตโฟนเรียนควรได้รับความรู้ในระดับเดียวกับผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียน เพื่อเปิดโอกาสการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้เนื้อหาที่มีความถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจ และมีการจัดลำดับบทเรียนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้และมีสอดคล้องกับหลักสูตรจะทำให้เป็นสื่อที่มีคุณภาพดีส่งผลดีต่อการเรียนการสอน และช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนได้ง่ายยิ่งขึ้น
  - 4) การอยู่ร่วมกันทางสังคมออนไลน์ การสร้างบรรยากาศที่น่าเรียน ผู้สอนต้องมีทักษะในการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง หาแนวทางร่วมกันกับผู้เรียนเรื่องการปฏิบัติตัวขณะเรียน และหาวิธีการกระตุ้นการเรียนรู้ สนับสนุนการอภิปรายและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน รวมทั้งแสดงความช่วยเหลือและให้กำลังใจ เพื่อให้เกิดความมั่นใจและมุ่งมั่นในการเรียนจนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา
  - 5) จัดสิ่งสนับสนุนความสามารถด้านการสื่อสาร หมายถึง การจัดช่องทางสื่อสารให้ผู้เรียนสามารถรับและส่งสารได้อย่างสะดวก เลือกสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนตลอดจนมีทักษะในการใช้โปรแกรมในการพูดคุยทางออนไลน์ มีการเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์ และผู้ช่วยเหลือทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น
  - 6) การสร้างสรรค์และสร้างตัวเลือกที่ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ เตรียมช่องทางการเข้าเรียนที่หลากหลายสำหรับผู้เรียนที่อาจอยู่ในพื้นที่ที่มีปัญหาของการเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตให้สามารถเรียนร่วมกันได้ทุกคน
  - 7) การสร้างแนวทางการสอนของตนเอง เป็นระดับสูงสุดของพิธีมิต โดยผู้สอนสามารถพัฒนาแนวทางการสอนของตนเองสามารถเลือกวิธีการสอน สื่อและกิจกรรมการเรียนการสอนและใช้ทรัพยากรการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคุณภาพการเรียนการสอนแปรผันตามความสามารถของผู้สอนแต่ละคน
- ทั้งนี้ผู้สอนควรมีการกระตุ้นผู้เรียนเป็นระยะ ๆ มีการจัดลำดับสื่อการสอนและกิจกรรมในบทเรียนออนไลน์ รวมถึงการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาที่เหมาะสม (Wheatley, McInch, Fleming, & Lord, 2015) จะส่งผลดีต่อการเรียนของผู้เรียน เช่น การที่ผู้สอนใช้ระบบจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Learning management system [LMS]) เข้ามาช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ได้แก่ การมอบหมายงาน การตั้งกระดานสนทนา และการตั้งคำถามหลังจากเรียนจบเนื้อหา นั้น ทำให้ผู้สอนสามารถติดตามผู้เรียนจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ การกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมนี้จะทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ สึกพอใจและชื่นชอบการสอนและบทเรียนออนไลน์ (เกตุม สระบุรินทร์ และศราวฉวี แยมดี, 2559)

กล่าวโดยสรุป คือ ผู้สอนต้องมีทักษะเทคนิคพื้นฐานด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถนำโปรแกรมที่มีความจำเพาะมาใช้ในการจัดการสื่อการสอน และกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม เช่น การถ่ายทอดวิดีโอการสอนสามารถเสริมจุดเด่นของการสอน ที่ทำให้ผู้เรียนเห็นทั้งภาพและเสียง นอกจากนี้ผู้สอนควรสื่อสารให้ความรู้แก่ผู้เรียนเรื่องการสื่อสารและการอยู่ร่วมกันทางสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นส่วนเสริมทักษะการสื่อสารของผู้เรียนเพื่อการเรียนออนไลน์ดำเนินได้อย่างราบรื่น

การเตรียมความพร้อมด้านผู้เรียน

การเรียนออนไลน์ผู้เรียนต้องมีการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเนื้อหาและสื่อการเรียน โดยใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตในการส่งสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ดังนั้นทักษะ ทักษะคติ หรือคุณสมบัติที่ควรเตรียมและปลูกฝังให้กับผู้เรียน คือ 1) ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการเรียนรู้อื่นๆ 2) การตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนออนไลน์ 3) ความมีวินัย ตั้งใจที่จะรับความรู้ใหม่ 4) การตั้งเป้าหมายในการเรียนที่ชัดเจน 5) การจัดการตารางการทำงาน และการส่งงาน รวมถึงการติดตามการเรียนออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ และ 6) การมีความเป็นกัลยาณมิตรกับเพื่อนร่วมเรียนออนไลน์ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาาร่วมกันในทางด้านเทคนิคการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยด้านการเตรียมผู้เรียนที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนออนไลน์ด้านผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย คือผู้เรียนมีความสนใจและมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนออนไลน์ มีความเพียรพยายามที่จะแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ (พชร ลิ้มรัตนมงคล และจิรัชมา วิเชียรปัญญา, 2556)

โปรแกรมที่ใช้ในการเรียนออนไลน์

โปรแกรมที่ใช้ในการเรียนออนไลน์มีหลากหลายแต่โปรแกรมที่กล่าวถึงในบทความนี้เป็นโปรแกรมที่ผู้สอนและผู้เรียนสามารถใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์ ดังนี้

ไลน์ (LINE)

เป็นโปรแกรมด้านการสื่อสารที่สามารถส่งสื่อได้หลากหลาย เช่น ข้อความ ข้อความเสียง เอกสาร PDF เอกสารประกอบการสอน ตลอดจนใช้รวบรวมเอกสารไว้ในระบบ ทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ทุกที่ทุกเวลา นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถส่งข้อความถึงผู้เรียนได้ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม รวมถึงการสนทนาด้วยเสียง และการคุยกันแบบเห็นคู่สนทนา (Video call) รองรับการสนทนามากได้ 200 คน

ซูม (Zoom)

ใช้เป็นวิดีโอทัศนสอนออนไลน์ได้ สามารถใช้งานได้ทุกที่และทุกอุปกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ หรือสมาร์ตโฟนแท็บเล็ตโดยไม่มีค่าใช้จ่าย โปรแกรมนี้รองรับผู้เรียนสามารถเข้าร่วมได้สูงสุด 100 คน สามารถเรียนแบบตัวต่อตัวได้ไม่จำกัดจำนวนครั้งการใช้งาน แต่ครั้งละสามารถใช้งานได้ 40 นาที แสดงหน้าจอวิดีโอสูงสุด 25 รายการต่อหน้าจอ ช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนมองเห็นกันและกันได้

กูเกิ้ลมีท (Google Meet)

เป็นแอปพลิเคชันสำหรับการเรียนการสอนทางวิดีโอที่ใช้งานง่าย มีความละเอียดสูง สามารถเข้าเรียนได้สูงสุดครั้งละ 250 คน สามารถแชร์ลิงก์ให้เข้าร่วมได้สะดวก รองรับการใช้งานกับอุปกรณ์ที่

หลากหลาย เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต สามารถแชร์หน้าจอ รูปภาพ ไฟล์และข้อความได้นอกจากนี้ยังสามารถบันทึกการสอนเป็นวิดีโอไว้ใน กูเกิ้ล ไดรฟ์ได้ และยังทำงานร่วมกับ กูเกิ้ล คลาสรูม สามารถนัดหมายด้วยกูเกิ้ล คาร์เลนดาร์ (Google Calendar) ได้อีกด้วย

กูเกิ้ล คลาสรูม (Google Classroom)

เป็นชุดเครื่องมือที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้สอนสามารถสร้างห้องเรียนและบริหารจัดการในรูปแบบของ LMS และเก็บงานไว้ในระบบได้ มีคุณลักษณะที่ช่วยประหยัดเวลา เช่น สามารถทำสำเนาของเอกสาร (Google doc) สำหรับผู้เรียนแต่ละคนได้โดยอัตโนมัติ โดยระบบจะสร้างไฟล์เตอร์ของใครๆ สำหรับแต่ละงานและผู้เรียนแต่ละคน เพื่อช่วยจัดระเบียบให้ผู้เรียนสามารถติดตามกำหนดส่งงาน และผู้สอนสามารถตรวจสอบที่ดูส่งตรงหรือไม่ตรงเวลาได้ ตลอดจนสามารถแสดงความคิดเห็น ตรวจสอบงานให้คะแนนจัดการสอบออนไลน์ผ่านกูเกิ้ล ฟอร์ม (Google Form) และใช้กูเกิ้ลมีตเพื่อใช้เรียนออนไลน์ได้

ในระหว่างการเรียนการสอนออนไลน์ ผู้เขียนได้ศึกษาและเลือกใช้หลายโปรแกรมร่วมกัน กล่าวคือ ใช้โปรแกรมไลน์ เพื่อนัดแนะเวลาเรียนออนไลน์กับผู้เรียน และการเซทส่วนตัวเมื่อเกิดปัญหาการเรียน ใช้กูเกิ้ลมีตในกรณีที่ต้องการเรียนการสอนแบบเรียลไทม์ เช่น การสอนบรรยาย การอภิปราย การประชุมปรึกษาทางพยาบาล และทำการบันทึกวิดีโอที่ความคมชัดระดับความละเอียดสูงไว้ที่ กูเกิ้ล ไดรฟ์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถกลับมาดูย้อนหลังได้อีกด้วย และผู้เขียนยังใช้กูเกิ้ล คลาสรูมเพื่อสร้างห้องเรียนสำหรับการแจกจ่ายเอกสารประกอบการสอน การสนทนา การสร้างกระดานถามตอบ การมอบหมายงาน การตรวจงาน และการสอบ เป็นต้น โดยผู้เขียนได้มีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและพัฒนาแนวทางการสอนของผู้เขียน ดังที่กล่าวไว้ในเรื่องของพีระมิดทักษะ 7 ชั้น ดังกล่าวมาข้างต้น

ประโยชน์และข้อจำกัดของการเรียนออนไลน์

ประโยชน์ของการเรียนออนไลน์

ฐาปนีย์ ธรรมเมธา (2557) ได้นำเสนอประโยชน์ของการเรียนออนไลน์ไว้ดังนี้

1. มีความยืดหยุ่น (Flexibility) ผู้เรียนสามารถเข้าถึงบทเรียนตามความต้องการได้อย่างรวดเร็ว เชื่อมโยงเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายทางอินเทอร์เน็ต ควบคุมการเรียนรู้ของตนในด้านลำดับการเรียน จัดสรรการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับจังหวะการเรียนรู้ของตนเองตามพื้นฐานความรู้และความสนใจ สามารถเลือกเรียนในส่วนที่ต้องการได้โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา อีกทั้งผู้สอนสามารถปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยได้อยู่เสมอ
2. ประหยัดเวลา (Time) และค่าใช้จ่าย (Cost) ผู้เรียนสามารถเรียนโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟน เรียนจากที่ใดก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปสถาบันการศึกษาหรือห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียน อีกทั้งสถาบันการศึกษาสามารถลดค่าใช้จ่ายด้านค่าอาคารสถานที่ได้อีกด้วย
3. การสื่อสาร (Communication) การเรียนออนไลน์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตอบโต้กับผู้สอนและผู้เรียนคนอื่นเพราะการสอนในลักษณะนี้ ผู้สอนจะสามารถตอบคำถามต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ทันที เสมือน

การมีปฏิสัมพันธ์กันต่อหน้า เช่น การสนทนา (Chat) การประชุมทางวิดีโอ (Video conference) และการสื่อสารต่างเวลากัน (Asynchronous) เช่น การทิ้งข้อความไว้บนเว็บบอร์ด (Web board) เป็นต้น

ข้อจำกัดของการเรียนออนไลน์

ในขณะที่การเรียนออนไลน์ มีจุดแข็งที่สำคัญและให้การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ แต่ก็มีข้อจำกัดเช่นกัน โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเภท (University of Illinois Springfield, 2020) คือข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี ด้านตัวผู้เรียน ด้านแหล่งสนับสนุน ด้านบรรยากาศของการเรียนออนไลน์ และด้านหลักสูตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านเทคโนโลยี

1.1 ความเสมอภาคและการเข้าถึงเทคโนโลยี เป็นประเด็นที่ต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก เนื่องจากการที่ระบบการเรียนออนไลน์จะประสบความสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องเข้าถึงระบบและมีการเชื่อมต่อที่ดี เพื่อเข้าร่วมการเรียนอย่างเท่าเทียมกันหากผู้เรียนบางคนใช้โฮมอินเทอร์เน็ต (Home internet) ซึ่งมีความเสถียรและความเร็วในการรับส่งสัญญาณ ในขณะที่ผู้เรียนคนอื่น ๆ ใช้อินเทอร์เน็ตแบบแพ็คเกจที่มีข้อจำกัดในเรื่องปริมาณและความเร็ว จะทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในการเรียนการสอนและการเข้าร่วมในโปรแกรมออนไลน์สำหรับผู้เรียนทุกคนในหลักสูตร

1.2 ความรู้คอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีระดับความรู้คอมพิวเตอร์ที่เพียงพอสามารถใช้คอมพิวเตอร์ค้นหาข้อมูลที่หลากหลายและสามารถใช้งานเว็บไซต์ อีเมล โปรแกรมการเรียนการสอนออนไลน์ได้ และการใช้งานอุปกรณ์ที่หลากหลาย เช่น การใช้งานคอมพิวเตอร์ ร่วมกับแท็บเล็ต หรือสมาร์ทโฟน หากไม่มีความรู้คอมพิวเตอร์ จะทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนแบบออนไลน์

1.3 ข้อจำกัดของเทคโนโลยี เทคโนโลยีที่ดีและเชื่อถือได้ ถือเป็นส่วนสำคัญในการเรียนออนไลน์หากการเรียนเกิดความขัดข้องด้านการสื่อสารจากเครือข่ายการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร จะส่งผลให้ระบบการเรียนการสอนอาจหยุดชะงัก โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทห่างไกลที่อาจมีปัญหของความพร้อมกันด้านการสื่อสารและคมนาคม ข้อจำกัดเหล่านี้ อาจทำให้การเรียนออนไลน์ไม่ประสบความสำเร็จได้

2. ด้านตัวผู้เรียน

ผู้เรียนที่มีลักษณะพึ่งพาผู้อื่น ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองอาจไม่เหมาะกับการศึกษาแบบออนไลน์ อีกทั้งผู้เรียนที่ขาดอุปกรณ์และความรู้ในการใช้อุปกรณ์ หรือปรับตัวไม่ทันกับหลักสูตรที่ต้องการ ผู้เรียนที่มีทักษะทางด้านการใช้เทคโนโลยีอยู่ในระดับดี ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงประสิทธิภาพของระบบการศึกษาออนไลน์ ดังนั้นความสำเร็จของการดำเนินการเรียนการสอนแบบออนไลน์จึงขึ้นอยู่กับผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ

3. ด้านแหล่งสนับสนุน

ความสำเร็จของการศึกษาออนไลน์จะถูกลดทอนลง หากผู้สอนไม่สามารถสื่อสารได้ดี ทั้งด้านการพูดและการเขียน รวมถึงไม่สามารถทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนเหมือนกับห้องเรียนเสมือนจริงมาก

ที่สุด ตลอดจนมีเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถติดต่อผู้สอนได้ง่าย การเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเครือข่ายไม่ดี ขาดการปฏิสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว หรือแม้แต่กิจกรรมบางอย่างที่มีความจำเป็นต้องเจอกันเพื่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นข้อจำกัดสำหรับการเรียนออนไลน์

4. ด้านบรรยากาศของการเรียนออนไลน์

4.1 สภาพแวดล้อมทางออนไลน์ การเรียนรู้ออนไลน์จะมีประสิทธิภาพที่สุดหากผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ ในห้องเรียนเสมือนจริง ควรมีการกำหนดข้อตกลงในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถามที่เป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนเข้าใจและมีการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งการจัดลำดับการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนออนไลน์ ส่งเสริมให้มีการสื่อสารสองทางและการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.2 ความเหมาะสมของรายวิชาสอนออนไลน์ในทุกวิชา ในความเป็นจริงแล้วการเรียนการสอนออนไลน์ไม่สามารถตอบสนองความต้องการและเป้าหมายด้านการศึกษาได้ทุกรายวิชา โดยเฉพาะวิชาหรือวิชาชีพที่ต้องมีการใช้ทักษะการปฏิบัติเป็นหลัก เช่น หลักสูตรทางการแพทย์และการพยาบาล ซึ่งเน้นภาคปฏิบัติทางคลินิกที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาทักษะปฏิบัติที่ซับซ้อนตามมาตรฐานของวิชาชีพ เพราะต้องคำนึงถึงทักษะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การตัดสินใจ การคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้รับบริการ ขอบเขตความรับผิดชอบตามกฎหมาย ซึ่งทักษะเหล่านี้จะปรากฏต่อเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ในสถานการณ์จริง

5. ด้านหลักสูตร

การปรับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสูตรและวิธีการสอนให้มีการถ่ายทอดเนื้อหา และมีกิจกรรมพัฒนาทักษะ เพื่อให้เกิดสมรรถนะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ในช่วงการเกิดโรคระบาดนี้ ผู้สอนต้องให้ความสำคัญและมีความรอบคอบในการพิจารณาเนื้อหาและกิจกรรม รวมถึงการจัดทำคู่มือการใช้งานหลักสูตรเพื่อกระบวนการพัฒนาพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง เตรียมความพร้อมของผู้เรียนในการใช้แอปพลิเคชันกับการเรียนออนไลน์

การประเมินตามสภาพจริงในการเรียนแบบออนไลน์ในช่วงระบาดของ COVID 19

การประเมินผลการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการปรับวิธีการประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนแบบออนไลน์และการใช้แอปพลิเคชันที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการปรับการเรียนการสอนของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

ขั้นตอนการประเมินตามสภาพจริง

การวัดประเมินผลนั้นสามารถวางแผนดำเนินการได้ตั้งแต่ก่อนเรียน โดยการวัดการปฏิบัติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยนำผลมาวางแผนการเรียนรายบุคคล ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักการประเมินตนเอง และวางแผนแก้ไขปัญหาในระหว่างการเรียน และหลังเรียนเพื่อเป็นการตัดสินใจผลการเรียนของผู้เรียน (Sisiadngam, Kaenampornpan, & Vilailuck, 2019; Villarroel, Bloxham, Bruna, Bruna, & Herrera, 2018; ชูศักดิ์ ยืนนาน, 2546) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการประเมิน ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
2. กำหนดขอบเขตของการประเมิน โดยพิจารณาทั้งทักษะ สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน
3. กำหนดผู้ประเมิน โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน เพื่อนร่วมชั้น การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ร่วมกันกับแนวทางที่ผู้สอนและผู้เรียนได้ออกแบบร่วมกัน เมื่อมีการประเมินโดยใช้เกณฑ์การประเมินและการมอบหมายงาน ผลที่ได้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพ ผลงานของผู้เรียนได้อย่างดี
4. เลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมิน ควรเลือกเครื่องมือประเมินที่หลากหลาย ตรงกับ ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนด้วย เช่น การใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น
5. กำหนดเวลาและสถานที่ที่จะประเมิน เป็นการแจ้งให้ผู้เรียนทราบและเตรียมตัวเข้าสู่การ ประเมิน เช่น การประเมินระหว่างทำกิจกรรม ประเมินผลงานจากการทำกิจกรรม เป็นต้น
6. วิเคราะห์ผลและวิธีจัดการข้อมูลการประเมิน เป็นการนำข้อมูลจากการประเมินมาวิเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์ เช่น วิเคราะห์กระบวนการทำงาน ความสมบูรณ์ของชิ้นงาน วิธีการบันทึกข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

7. กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน (Criteria) เป็นการกำหนดเกณฑ์ มีรายละเอียดกำกับระดับ คะแนนของชิ้นงาน ตามลักษณะผลลัพธ์ของการทำงานที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นตอนการดำเนินการเรียนการสอนและการประเมินผลมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือผู้เรียนเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเรียนการสอน ในการประยุกต์การประเมินผลเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนภายใต้ กระบวนทัศน์ในเชิงพัฒนาถือได้ว่าการประเมินผลการเรียนตามสภาพจริงมีวิธีการที่สอดคล้องกับการเรียน แบบออนไลน์ การออกแบบการประเมินผลมีความสำคัญต่อการเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล **วิธีการประเมินตามสภาพจริง**

วิธีการประเมินตามสภาพจริงนั้น เป็นการใช้องค์ประกอบตามสภาพจริงจากการแสดงออกหลาย ๆ ด้านของผู้เรียนตามสภาพความเป็นจริงทั้งในและนอกห้องเรียน มีวิธีการประเมินโดยสังเขป ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ, 2557)

1. การสังเกต เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านการปฏิบัติการต่าง ๆ ด้านการแสดงความเอื้ออาทร และความเอาใจใส่ ซึ่งผู้เรียนอาจบันทึกภาพเคลื่อนไหวขณะปฏิบัติการ เพื่อส่งให้ผู้สอนประเมินผลการเรียน
2. การสัมภาษณ์ โดยการสอบถามบุคคล หรือรายกลุ่ม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการคิด สติ ปัญญา และความรู้ และการตอบปัญหาเพื่อแสดงทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
3. การตรวจงาน เป็นวิธีการที่ได้การประเมินผลรายงานและนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์โดย ประเมิน 2 ลักษณะ คือ 1) เพื่อการช่วยเหลือผู้เรียน และ 2) เพื่อปรับปรุงการสอนของผู้สอน การรายงาน ตนเองเป็นการให้ผู้เรียนสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง โดยมีการแสดงความรู้ ความเข้าใจ วิธีคิด วิธีทำงาน ความพึงพอใจในผลงาน

4. การใช้บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง เป็นการสะท้อนความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินต่อผลการเรียนของผู้เรียน อาจเป็นการบันทึก รายงาน จากการสังเกต จากผู้สอน เพื่อนร่วมชั้น เป็นต้น
5. การใช้ข้อสอบเน้นการปฏิบัติจริง การใช้ข้อสอบที่วัดผลจากการปฏิบัติงาน เป็นการท้าทายให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับของจริง ข้อสอบจึงต้องครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการเรียน
6. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน เป็นการประเมินการเรียนรู้โดยมีผู้เกี่ยวข้องมาเป็นผู้ร่วมประเมิน การประยุกต์ใช้แฟ้มสะสมงานเป็นแนวทางการรวบรวมผลงานที่หลากหลาย ส่งงานได้หลายช่องทาง และสามารถเก็บรวบรวมชิ้นงานที่หลากหลายไว้ในที่เดียวกัน เช่น พื้นที่เก็บ กูเกิ้ล ไดรฟ์ ซึ่งสามารถทำการตรวจได้ง่าย

บทสรุป

การเรียนการสอนออนไลน์จะมีประสิทธิภาพสูงต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งด้านสถาบัน ผู้สอน ผู้เรียนและเครื่องมือที่ใช้สอน ซึ่งการเรียนการสอนออนไลน์มีทั้งประโยชน์และข้อจำกัด ในการศึกษาพยาบาลจึงควรพิจารณาความเหมาะสมกับสภาพการณ์ ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ระบาดของโรค COVID-19 ถือว่าเป็นช่องทางการเรียนการสอนที่เหมาะสมบริบทของสังคม ในขณะนี้เป็นอย่างยิ่ง เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ และให้การเรียนการสอนยังคงสามารถดำเนินต่อไปได้ และเป็นช่วงเวลาที่สำคัญของการระบบการเรียนการสอน เพราะทำให้ตระหนักว่าการเรียนการสอนนั้นสามารถเกิดขึ้นได้นอกชั้นเรียนและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2563). *โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. สืบค้นจาก <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>
- กรมอนามัย. (2563). *SOCIAL DISTANCING ระยะห่างทางสังคม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกัน COVID-19*. สืบค้นจาก https://multimedia.anamai.moph.go.th/infographics/covid19-info_074/
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องให้สถาบันการศึกษาในสังกัดและในกำกับ กระทรวงศึกษาธิการปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ*. สืบค้นจาก <https://www.moe.go.th>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาพยาบาลศาสตร์*. สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/news6.php>
- กาญจนา รัตนธีรวิเชียร. (2555). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ วิชาอัลกอริทึมเบื้องต้น เรื่อง การเขียนผังงาน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 1(1), 99-101.
- กรรณิดา ทาระหอม. (2562). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้เทคนิค 6Ts เพื่อส่งเสริม

- ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 10(1), 79-93.
- เกตุม สระบุรีนทร์, และ สราวุฒิ แยมดี. (2559). ทักษะคติและพฤติกรรมของนักเรียนต่อการใช้บทเรียนออนไลน์ด้วยโปรแกรม Moodle กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. ใน *รายงานการประชุมวิชาการและนำเสนอผลการวิจัย ระดับชาติและนานาชาติ กลุ่มระดับชาติ ด้านการศึกษา*. สืบค้นจาก <http://journalgrad.ssru.ac.th/index.php/5-03/article/view/418>
- ชูศักดิ์ ยืนนาน. (2546). *การพัฒนาแม่แบบเพื่อการจัดเก็บแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ในการประเมินผลการเรียนรู้*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ฐาปนีย์ ธรรมเมธา. (2557). *อีเลิร์นนิ่ง: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ e-Learning: from theory to practice*. กรุงเทพฯ: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- นิลบล ทองชัย. (2556). *การประยุกต์ใช้สื่อการเรียนออนไลน์เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับวิทยาการคอมพิวเตอร์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ กาญจนบุรี*. สืบค้นจาก [eoffice.kru.ac.th/e-research /res_person_detail.php?pid=727](http://eoffice.kru.ac.th/e-research/res_person_detail.php?pid=727)
- พชร ลิ้มรัตนมงคล, และจิรัชมา วิเชียรปัญญา. (2556). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์. *รังสิตสารสนเทศ*, 19(2), 54-63.
- ภาณุวัฒน์ วรพิทย์เบญจา, จำรัส กลิ่นหนู, และณรงค์ศักดิ์ ศรีสม. (2558) การพัฒนาแอปพลิเคชันการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเสมือนจริงบนอุปกรณ์เคลื่อนที่. *วารสารวิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏรำปาง*, 8(2), 58-67.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548. (2563, 25 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, 137 (ตอนที่ 24 ก), 1-2.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *การวัดและประเมินผลสภาพแท้จริงของนักเรียน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์กลางคพรว้าว.
- Burki, T. K. (2020). Coronavirus in China. *The Lancet respiratory medicine*, 8(3), 238. Retrieved from [https://doi.org/10.1016/S2213-2600\(20\)30056-4](https://doi.org/10.1016/S2213-2600(20)30056-4)
- Centers for Disease Control and Prevention [CDC]. (2020, March 20). *How to protect yourself & others*. Retrieved from <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/prevent-getting-sick/prevention.html?fbclid=IwAR3QBjVvzytg591KUylxo19mePS8V6dHyJ6ZVojOxCL0KD7LRHI8iTV1Pos>
- Hampel, R., & Stickle, U. (2005). New skills for new classrooms: Training tutors to teach languages online. *Computer assisted language learning*, 18(4), 311-326.
- Roxby, P. (2020). Coronavirus confirmed as pandemic by World Health Organization. *BBC News*. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-51839944>
- Sisiadngam, W., Kaenampan, P., & Vilailuck, S. (2019). Authentic assessment of the musical

instrument practice course in higher education. *Journal of Educational Measurement, Mahasarakham University*, 5(1), 16-27.

University of illinois springfield. (2020). *Strengths and weaknesses of online learning*. Retrieved from <https://www.uis.edu/ion/resources/tutorials/online-education-overview/strengths-and-weaknesses/#weaknesses>

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [Unesco]. (2020). *Half of world's student population not attending school: UNESCO launches global coalition to accelerate deployment of remote learning solutions*. Retrived from <https://en.unesco.org/news/half-worlds-student-population-not-attending-school-unesco-launches-global-coalition-accelerate>

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [Unesco]. (2020). *Distance learning solutions*. Retrived from <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/solutions>

Villarroel, V., Bloxham, S., Bruna, D., Bruna, C., & Herrera-Seda, C. (2018). Authentic assessment: creating a blueprint for course design. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 43(5), 840-854.

Wheatley, L., McInch, A., Fleming, S., & Load, R. (2015). Feeding back to feed forward: Formative assessment as a platform for effective learning. *Kentucky Journal of Higher Education Policy and Practice*, 3(2), 1-29.

World Health Orgaization [WHO]. (2020). *Coronavirus disease 2019 (COVID-19) situation report – 80*. Retrieved from https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200409-sitrep-80-covid-19.pdf?sfvrsn=1b685d64_2